

פרשת תרומה – שני

(י) ועשית כפרת זהב טהור יז ותעביד כפרתא, **אמתיים וחצלי ארבה ואמה** דדהב דכי: תרתין **וחצוי רחבה:** אמין ופלגא ארבה, ואמתא ופלגא פתיה.

רס"א < כפורת: כסוי על הארון שהי' פתוח מלמעלה ומניחו עליו כמין דף: אמתיים וחצוי ארבה: כארכו של ארון ורחבה כרחבו של ארון ומונחת על עובי הכתלים ארבעתם ואע"פ שלא נתן שעור לעוביה פרושו רבותינו שהיה עוביה טפח:

(יח) ועשית שנים כרבים זהב יח ותעביד תרין **מקשה תעשה אתם משני** כרובין, דדהב; נגיד **קצות הכפרת:** תעביד יתהון, מתרין סטרי כפרתא.

רס"ב < כרבים: דמות פרצוף תינוק להם: מקשה תעשה: שלא תעשם בפני עצמם ותחברם בראשי הכפורת לאחר עשייתם כמעשי צורפים שקורין שולד"ץ אלא הטיל זהב הרבה בתחלת עשיית הכפורת והכה בפטיש ובקורנס באמצע וראשין בולטין למעלה וציר הכרובים בבליטת קצותיו: מקשה: בטד"ץ בלע"ז. כמו דא לדא נקשן: קצות הכפורת: ראשי הכפורת:

(יט) ועשה כרוב אחד מקצה יט ועביד כרובא חד **מזה וכרוב אחד מקצה** מסטרא, מכא, וכרובא **מזה מן הכפרת תעשו את** חד מסטרא, מכא; **הכרבים על שני קצותיו:** מן כפרתא תעבדון ית כרוביא, על תרין סטרוהי.

רס"ג < ועשה כרוב אחד מקצה: שלא תאמר שנים כרובים לכל קצה וקצה לכך הצריך לפרש כרוב אחד מקצה מזה: מן הכפורת: עצמה תעשה את הכרובים והו פרושו של מקשה תעשהו אותם שלא תעשם בפני עצמם ותחברם לכפורת:

(כ) והיו הכרבים פרישי כ ויהון כרוביא פריסין **כנפים למעלה סככים** גדפיהון לעילא, מטלן **בכנפיהם על הכפרת** בגדפיהון על כפרתא, **ופניהם איש אל אחיו אל** ואפיהון, חד לקביל **הכפרת יהיו פני הכרבים:** חד; לקביל כפרתא יהון, אפי כרוביא.

רס"ד < פורשי כנפים: שלא תעשה כנפיהם שוככים אלא פרושים וגבוהים למעלה אצל ראשיהם שהיא י' טפחים בחלל שבין הכנפים לכפורת כדאיתא בסכה:

(כא) ונתת את הכפרת על כא ותתין ית כפרתא **הארץ מלמעלה ואל הארץ** על ארונא, מלעילא; **תתן את העדת אשר אתן** ובארונא תתין ית **אליה:** סהדותא, דאתין לה.

רס"ה < ואל הארון תתן את העדת: לא ידעתי למה נכפל שהרי כבר נאמר ונתת אל הארון את העדות ויש לומר שבא ללמד שבעודו ארון לבדו בלא כפורת יתן תחלה העדות לתוכו ואחר כך יתן את הכפורת עליו וכן מצינו כשהקים את המשכן נאמר ויתן את העדות אל הארון ואח"כ ויתן את הכפורת על הארון מלמעלה:

(כב) ונועדתי לה שם ודברתי כב ואזמין מימרי לה, **אתך מעל הכפרת מבין** תמן, ואמליל עמך **שני הכרבים אשר על ארון** מעלוי כפרתא מבין **העדת את כל אשר אצוה** תרין כרוביא, דעל **אותך אל בני ישראל:** ארונא דסהדותא ית כל דאפקיד יתך, לות בני ישראל.

רס"ו < ונועדתי: כשאקבע מועד **לה לדבר עמך** ונועדתי לה לדבר עמך **אותו מקום אקבע** ונועדתי לה לדבר עמך **למועד שאבא שם לדבר** אלך: ודברתי אתך מעל הכפורת: ובמקום אחר הוא אומר וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר זה המשכן מחוץ לפרכת נמצאו שני כתובים מכחישים זה את זה בא הכתוב השלישי והכריע ביניהם ובבא משה אל אהל מועד וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרת וגו' משה היה נכנס למשכן וכיון שבא בתוך הפתח קול יורד מן השמים לבין הכרובים ומשם יוצא ונשמע למשה באהל מועד: ואת כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל: הרי וי"ו זו יתרה וטפלה וכמוהו הרבה במקרא וכה תפתר ואת אשר אדבר עמך שם את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל הוא:

(כג) ועשית שלחן עצי שטים כג ותעביד פתורא, **אמתיים ארכו ואמה רחבו** דאצי שטין: תרתין **ואמה וחצוי קמתו:** אמין ארפיה ואמתא פתייה, ואמתא ופלגא רומיה.

רס"ז < קומתו: גובה רגליו עם עובי השלחן: **(כד) וצפית אתו זהב טהור** כד ותחפי יתיה, דהב **ועשית לו זר זהב סביב:** דכי; ותעביד ליה זיר דדהב, סחור סחור.

רס"ח < זר זהב: סימן לכתר מלכות שהשלחן שם עושר וגדלה כמו שאומרים שלחן מלכים:

(כה) ועשית לו מסגרת כה ותעביד ליה גדנפא **מפח סביב ועשית זר זהב** רומיה פשפא, סחור **למסגרתו סביב:** סחור; ותעביד זיר דדהב לגדנפיה, סחור סחור.

רס"ט < מסגרת: כתר גומו גדנפא **ונחלקו חכמי ישראל בדבר** ונחלקו חכמי ישראל בדבר **ג"א למעלה היתה סביב לשלחן** כמו לבזבזין שבשפת שלחן שרים ויש אומרים למטה היתה תקועה מרגל לרגל בארבע רוחות השלחן ודף השלחן שוכב על אותה מסגרת: ועשית זר זהב למסגרתו: הוא זר האמור למעלה ופי' לה כאן שעל המסגרת היתה:

(כו) ועשית לו ארבע טבעות כו ותעביד ליה, ארבע **זהב ונתת את הטבעת על** עזקן דדהב; ותתין, **ארבע הפאות אשר לארבע** ית עזקתא, על ארבע **רגליו:** זויתא, דלארבע רגלוהי.

(כז) לעמדת המסגרת תהיין כז לקביל, גדנפא, **הטבעת לבתים לבדים** יהיון, עזקתא לאתרא **לשאת את השלחן:** לאריחיא, למטל ית פתורא.

רס"י < לעמדת המסגרת תהיין הטבעות: ברגלים תקועות כנגד ראשי המסגרת: לבתים לבדים: אותן טבעות יהיו בתים להכניס בהן הבדים. לבתים: לצורך בתים: לבדים: כתר גומו לאתרא לאריחיא:

(כח) ועשית את הבדים עצי כח ותעביד ית אריחיא **שטים וצפית אתם זהב** דאצי שטין, ותחפי **ונשאתם את השלחן:** יתהון דהבא; ויהון נטלין בהון, ית פתורא.

רס"י < ונשאתם: לשון נפעל יהיה נשא בם את השלחן

(כט) ועשית קערתיו וכפותיו כט ותעביד מגסוהי **וקשותיו ומנקיתיו אשר** ובזבוהי, וקסותיה **יסף בהן זהב טהור תעשה** ומכילתיה, דיתנסף, **אתם:** בהון; דהב דכי, תעביד יתהון.

רס"ב < ועשית קערתיו וכפותיו: קערתיו זה הדפוס שהיה עשוי כדפוס הלחם והלחם היה עשוי כמין תבה פרוצה משתי רוחותיה שולים לו למטה וקופל מכאן ומכאן כלפי מעלה כמין כותלים ולכך קרוי לחם הפנים שיש לו פנים רואין לכאן ולכאן לצדי הבית מזה ומזה נותן ארכו לרחבו של שלחן וכותליו זקופים כנגד שפת השלחן והיה עשוי לו דפוס זהב ודפוס ברזל. בשל ברזל הוא נאפה וכשמוציאו מן התנור נותנו בשל זהב עד למחר בשבת שמסדרו על השלחן ואותו דפוס קרוי קערה: וכפותיו: בזיכין שנותנין בהם לבונה שתים היו לשני קומצי לבונה שנותנין על שתי המערכות שנא' ונתת על המערכת לבונה זכה: וקשותיו: הן כמין חצאי קנים חלולים הנסדקין לארכן דוגמתן עשה של זהב ומסדר ג' על ראש כל לחם שישב לחם האחד על גבי אותן הקנים ומבדילין בין לחם ללחם כדי שתכנס הרוח ביניהם ולא יתעפשו ובלשון ערבי כל דבר חלול קרוי קסו"א: ומנקיותיו: תרגומו ומכילתיה הן סניפים כמין יתדות זהב עומדין בארץ וגבוהים עד למעלה מן השלחן הרבה כנגד גובה מערכת הלחם ומפוצלים ששה (הרא"ם גורס חמשה) פצולים זה למעלה מזה וראשי הקנים שבין לחם ללחם סמוכין על אותן פצולין כדי שלא יכבד משא הלחם העליונים על התחתונים וישברו ולשון מכילתיה סבולותיו כמו נלאיתי הכיל. אבל לשון מנקיות איני יודע איך נופל על סניפין ויש מחכמי ישראל אומרים קשותיו אלו סניפין שמקשין אותו ומחזיקים אותו שלא ישבר ומנקיותיו אלו הקנים שמנקין אותו שלא יתעפש אבל אונקלוס שתרגם מכילתיה הוה שונה כדברי האומר מנקיות הן סניפין: אשר יסף בהן: אשר יכוסה בהן ועל קשותיו הוא אומר אשר יוסף שהיו עליו כמין סכך וכסוי וכן במקום אחר הוא אומר ואת קשות הנסך. וזה וזה יוסף והנסך לשון סכך וכסוי הם:

(ל) ונתת על השלחן לחם ל ותתין על פתורא **פנים לפני תמיד:** לחים אפיא, קדמי תדירא.

רס"ג < לחם הפנים: שהיה לו פנים כמו שפרשתי ומנין הלחם וסדר מערכתיו מפורשים באמור אל הכהנים: